

Și ne calcă pă picioare
Să le joace oricare.

Așé zâce popa nost
Să nu meri la fete-n post.
Preuteasa zâce așé:
Mereți feciori unde-ți vré
Haida-ți și la fata mé
Că pe bine i-a păré.

Iartă-mă că și io viu
Și de m-am sculat târziu.
Numa-on pic m-am
zăbădit
Până ce m-am ruminit.

Hei, leliță, lele, lele,
Câți bani dai pă ru-
minele,
Ți-ai lua două vițele
Și te-ai duce să le mulgi
Nu la troacă să le ungi.

Mere nana în cămară
La oala cu rumineală.
Mere mâță după ié
Că s-ar rumin și ié.
Meri, mâță în sărăcie
Rumineala-mi trebe mie.

Cātu-i soarele de sus
Fete ca-n Asuaj nu-s.
De harnice și-mbrăcate,
Le mere hiru' pă sate.
Spune, mândră la mă-ta
Să-ngrădească ulița,
Tăt cu lin și cu pelin,
Să nu ne mai întâlhim.

Astă lele joacă bine
Și mă-nvață și pă mine.
Ie mă-nvață a juca,
Io o-nvăț a săruta.

Colecția RADU ROMAN

Fata Pădurii și Omu' Noptii

Bunica mea îmi povestea că mere la moră la Plopt'îș. Șî poveste că mai d'emult umbla Omu Noptî, umbla Fata Pădurii. Zâce că Omu Noptî t'iot'e (fluieră) numa pă jumătat'e. Șî așt'epa să-i dai răspuns. Da să nu-i răspunz că el șî când t'e strâga, t'e strâga pă nume. Pă bunica me o t'emat-o Anuță. Ș-apoi o strâga Anu'. Ie șt'ie că nu-i bin'e șî nu răspund'e.

Când era pepinele în holdă d'e-o cupă, începeu torsu. Șî stăt'eu pă prispă când să vid'e d'e lună șî torceu. Ș-apoi o zâs că o vin'it Omu Noptî. Șî o ișât afară șî o văzut pă un dâmbuț d'e lângă casă on om mare, roșu culcat șî cu o cușmă. Ie s-o spăriet ș-o vrut să intre în casă. Omu Noptî stăt'e lângă on nuc. Ș-apoi o zâs că așă s-o rid'icat cât nucu.

(De la Șovre Elena, 63 ani, sat Izvoarele, com Cernești)

D'e Fata Pădurii zâce că d'e-ai trecut pă oriund'e, ș-o trecut ie înaint'ea ta, api t'e duce. T'e purta tătă nopt'ea.

(De la Șovre Elena, 63 ani, sat Izvoarele, com Cernești)

O zâs că o fo ceva oamin'i la pădure, cum mereu mai d'emult, durn'eu acolo la pădure. Ș-apoi sara s-o pus ș-o făcut foc. O zâs că așă o vin'it on vânt șî mint'enaș o vin'it Fata Pădurii. Ș-o zâs: „Să nu cumva să spun'eț la Omu Noptî că am fo p-aici”. Fata o plecat. Nu mult s-o mânat, o vin'it Omu Noptî. I-o întrebat: „N-o trecut p-aci Fata Pădurii?”. Ii s-o t'emut ș-o zâs: „Ba, o trecut.” O zâs Omu Noptî: „Să faceți un foc mare”. O făcut omin'ii on foc mare. Omu Noptî s-o dus șî o prins-o pă Fata Pădurii. O adus-o și-o fript-o pă jar. Ș-o zâs cătă ii: „Hai mâncaț și voi.” Tare rău s-o spăriet omin'ii.

(De la Șovre Zorovabel, 74 ani, sat Izvoarele, com Cernești)

Era înt-o marț sara sau vin'eri sara când nu era tare voie să lucrî. Șî o femeie o muet cămeș' afară în ciubăr cu cenușă. Ave copt'il mnic. S-o dus să deie la marhă femeia. Șî pă când s-o dus în casă, copt'ilu n-o fo n'icări. Fata Pădurii l-o luat șî l-o băgat sub cenușari (ca o față de masă da era d'in cân'epă, pă ie să pun'e cenușa șî acolo turnai leșăia până să muieu cămeșăle. Șî apoi t'e ducei la lăut la vale. Șî acolo o pus Fata Pădurii Copt'ilu șî l-o omorât. Care aveu copt'ii

mnici, nu era voie să lucre marț sara și vin'eri sara.

(De la Șovre Elena, 63 ani, sat Izvoarele, com Cernești)

Und'eva aici spre Târgu Lăpuș este-on d'eal, D'ealu Măgurii, să șt'ie că p-acolo umblă Fata Pădurii. Când treceu p-acolo să ducă mai mult bărbat cu caru da n-aveu nicio put'ere asupra ii, oricât erau. Fata Pădurii era on duh n'ecurat. Și când o fost cătă d'eal o vin'it ceva..ca o persoană și s-o suit în car. Și atunci caii n-o mai putut mere, s-o oprit. Între timp o vin'it Omu Noptî. Ie o șt'iut că-i urmărită. Ș-o sărit d'in car ș-o fujât pă văi. Api o vin'it Omu Noptî și o zâs: „Nu vă t'emeț”. Omu Noptî țin'e cu oamenii. Și s-o luat după ie. Și api s-o auzât d'e-acolo d'in văi țâuituri și zd'erăt'e, c-o ajuns-o. Probabil c-o omorât-o. O întors înapoi ș-o vrut să-i cinstească și pă ii. Iară le-o ieșât und'eva înainte, ș-o aduce d'e-a umăr pă Fata Pădurii. O făcut on foc mare, o fript-o și i-o obligat și pă ii ca să mănânce.

(De la Șovre Zorovabel, 74 ani, sat Izvoarele, com Cernești)

D'e Omu Noptî s-o mai spus că aici la noi la o casă o lăsat ușa d'eșt'isă nopt'ea, n-o încuiet-o. Atunci era cofă la apă d'e lemn cu tortă d'eolătare. Cofa o fo plină d'e apă. O intrat Omu Noptî ș-o luat cofa ș-o băut tătă apa. I-o sculat pă omin'i și le-o zâs: „Măi, aveț grijă că d'e mai viu o dată și vă prind c-ați lăsat ușa d'eșt'isă, îi bai d'e voi. N-ar hi mai lăsată d'e-acole înainte e ușa d'eșt'isă.

(De la Șovre Zorovabel, 74 ani, sat Izvoarele, com Cernești)

Io am vin'it o dată d'in Cupșeni. Era rău d'e ban'i atunci. Făcem horincă d'e mălai și cu săcară. În tătă sâmbăta ducem două oluri d'e horincă d'e mălai și cu săcară. În tătă sâmbăta ducem două oluri d'e horincă în Unguren'i. Avem cam 18 ani. Ș-am avut slugă la oi. Și trebuie în d'imîn'eața ceie să mă duc să mut staoru. Și am zâs cătă femeia ceie und'e-am durn'it să mă scole d'imîn'eață bună că io când să mișcă zua trebuie să fiu acasă-n Bloja. Când a ieși Luceafăru d'e d'imîn'eață să mă scole. Femeia o fo bătrână și când o văzut Luceafăru d'e mn'iazănopt'e o vin'it și m-o sculat. „Hai, zâce, că Luceafăru d'e mnezunoptî îi d'e-o suliță pă cer. Repid'e ieu opt'incile și mă încălț și ieu olurile în st'inare și mă duc. Trebuie să trec d'e la Unguren'i la Cupșeni. La Cupșen'i pă und'e trecem, era o moră pustie. Și am văzut înainte ea mea o lumină așa cam la 50 d'e metări mi să păre că-i. Am dat cuspori să mă apropt'ii da nu m-am putut apropt'ie nicicum d'e ie. Ș-am mărș așa vreo 400 d'e

Mereți acasă femeii
Și vă grijiți de purcei
Și vă grijiți de găini
Să nu meargă la vecini.

Mereți acasă femeii
Și vă pliviți cepele,
Nu biciuliți fetele.
Și vă pliviți morcovii
Nu biciuliți feciorii.

Tăt mă mir de omul mic,
Cum să-ndeasă ca un ic,
Că io-s mare cât un snop
Nu mă bag unde nu pot.

Joacă, mă pă pititeaua,
Că ț-a da mă-sa vițeaua!
Joacă, mă pă ciotu', botu,
C-a veni mă-sa cu zlotu.
Du-te-acasă tu ciupină
Și te lă și iară vină.
Du-te-acasă tu ciupoasă
Și te lă să fii frumoasă.

Ai, de mine iară-i sară
Și m-a bate maica iară.
Că și-asară m-o bătut
Pân ce-am stat la danț pe
mult.

Joac-o, măi pă lele bine
Să țâie samă de tine
Să nu zăcă mai apoi,
C-o jucat c-un hălduroi.

S-o strâns babile la danț
N-o rămas acasă-n franț
Tăt să știe și să vadă,
Care fată mi-i mai dragă.
Tăt să vadă și să știe
Care fată-mi place mie.
Să vadă, să șoșotească
Pă care să mai hulească.

Cântece satirice

Foaie verde vișinele

37.

Foaie verde vișinele,
Nici soacrele n-ar fi rele,
Numa' să lași după ele,
Din picioare să meri iute
Cu gura să nu zâci multe.

*De la Leontina Tomșe,
Asuaju de Sus, 1989*

Drăguțale mele

38.

Dintre tri drăguță a mele
Nu știu la care oi mere;
Cea din deal s-o măritat,
Cea din vale m-o lăsat
Cea din ulița cea mare
Grija mea nu mai are.

*De la Vasile Gâț, Asuaju
de Sus, 1989*

Hore

39.

Nu-mi cota mamă hâda,
Că mi-oi blăstăma lumea.
Pă ulița cea tinoasă
Ieste-o fată negricioasă,
Și-o vinit mă-sa la noi
Să o ieu că mi-a da boi.

metări. La o vreme am auzât o t'iuitoră și așa m-am spăriet și-am văzut că nu-i lucru bun. Da n-am răspuns n'imnic. Am zâs „Domne, ajută-mă!” și-am făcut cruci și m-am dus înainte.

(De la Șovre Zorovabel, 74 ani, sat Izvoarele, com Cernești)

Era rău d'e fân și vin'eu cămnicărițale (femei din Cavnic) cu coșu și duceau fân nopt'ea. Și o babă s-o dus să își păzască fânul. Și viind pă vale, o zâs că o vin'it on iepure, așa cam câtă d'imineață o fo. Și o zâs că o fo iepure fără păr pă el. Și i-o trecut printre pt'iciore la femeia. Și-o mârș acasă, s-o pus pă vatra d'i la cupt'ior. Și le-o spus la ceia d'in casă ce-o văzut. În timpu cât le-o spus, o dată o tras-o ceva pă horn. Și-api o apucat-o celelalt'e și-o tras-o înapoi. D'e-acole o fo tât cam bolnavă baba. Asta o fo aci în Bloja cam d'e 100 și ceva d'e ai.

(De la Șovre Zorovabel, 74 ani, sat Izvoarele, com Cernești)

Acolo pă Izvoru Roșu ce hori și t'iot'e și cară...T'iot'it-o și cântat-o muzică ca și cum ar mere la nuntă. Cin'e pot'e hi?! Și-api când o fo odată s-o dus pă izvor în sus și-api nu s-o mai auzât. Da mare herd'elaș o fo, mare nuntă. Api n-o fo numa lucrurile cele ce nu-s bun'e, n-o fo cu voia Domnului. Așa o fo cam la amniazănopt'e. Amu el atuncia are put'ere.

(De la Șovre Zorovabel, 74 ani, sat Izvoarele, com Cernești)

Popa nost, un călugăr care o fo aici, tât spun'e și el că să ruga tare mult și îl mai duce și pă el. Numa că să ruga și n-ave put'ere. O zâs că o vin'it într-o sară, într-o nopt'e on om tare frumos. S-o băgat pă ușă. Și-o vin'it la el și-o zâs: „D'i ce t'e tât roji tu? Ce ai cu mine?”. Popa s-o trezât d'in somn și-o zâs: „Te-afurisesc!” Și-o făcut cruci și duhu s-o dus. Da o zâs că atâta era d'e frumos, nu că era cu codă. Că toți omenii zâc cât îi d'e hâd și că are corn'e. Da nu-i adevărat, că o zâs că așa-i de frumos d'in cale-afară.

Și Lucifer o fost cel mai frumos înger d'in rai. Și el dacă s-o văzut așa d'e frumos, așa d'e îmbuibat...că orice pățășt'e omu pân mândria lui. Și zâce că atâta o fo d'e frumos...mai strălucitor ca Luceafăru d'e d'imineața. Și dacă s-o văzut așa, s-o gând'it să-și mut'e și el scaunu cu stăpănu alătura. Atunci s-o dus în hău. Și-atunci tătă înjerimea o început să cadă d'in cer. Api care pă und'e căd'e: altu pt'ica pă lemn, altu o pt'icat în aer, altu în apă. Și ăștia o rămas apoi duhurile lemnului, a apii...Pântru ace sunt păstă tât duhuri. Este lemn pă care meri să-l tai, ori t'e-o omorât, ori ț-o dat cu creanga-n cap cumva, opri ceva ț-o făcut și în zua ceie n-ai putut face n'imnic. Sau la apă, dacă

ai avut d'e trecut o apă, ș-a colo este, și-n apă.

O zâs că o fost on ș-o trecut pă lângă o apă. Ș-o fo mult omin'i acolo. Și tot o auzât d'in apă zâcând: „Ceasu o sosât și omu n-o vin'it...ceasu o sosât da omu n-o vin'it”.

Omin'ii n-o văzut n'imnică, care-o fo acolo pă mal, da s-o uitat. Înt-on târzâu o văzut că vină on om în fugă. O vrut să s-arunce în apă. Omin'ii o sărit și nu l-o lăsat. El o zâs să-l leșă numa on jeit să-și baje în apă. Și când o băgat jeitu în apă o tăt murit. Că acole o trebuit să moră, în ceasu acela.

(De la Șovre Zorovabel, 74 ani, sat Izvoarele, com Cernești)

Aspecte din biserica din Desești; foto: Felician Săteanu

Cătă boi mi-a da și-o vacă
Lângă ele on rât cu iarbă.
Boii și vaca-o crăpat
Io cu hâda am rămas.
- Du-te hâdă di pă vatră!
- Nu mă duc
că-s cununată.

*De la Vasile Gâț, Asuaju
de Sus, 1989*

S-ar țâne mândra de lume

40.

S-ar țâne mândra de lume
Da pânda nu oi ști pune.
Când o fost la nevedit
Șapte babe o trebuit.
Și când o fost la rostat,
Fuga după babe-n sat.
Pânda nanii cea mai deasă
Îi ca fușteii din leasă;
Pânda nanii cea mai rară
Îi ca fușteii de la scară.

*De la Vasile Gâț, 62 ani,
Asuaju de Sus, 1989*

Stână Budești; foto: Felician Săteanu